

Ραδιοφωνική έκπομπή δια
τὴν 25 Ἰανουαρίου 1970
καὶ ὥραν: 22.30 - 23.00

Τὴν ἐκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

Αρ. 51.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Γιὰ νὰ συνεχίσωμε τὴν κουβέντα μας τῆς περασμένης Κυριακῆς, Γιάνκο μου, σοῦ ὑπενθυμίζω ὅτι βρισκόμαστε στὴν ἐποχὴ πού οἱ ἄθηνατοί, κάνουνε τὴν πρώτη τους ἐπαφὴ καὶ γνωριμιά μέ τόν κινηματογράφο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Ναι, στά 1906 ἕως 1909. Ἔδω καὶ ἑξήντα τόσα χρόνια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Φυσικά ὁ λόγος ἔχει καὶ ἀντίλογο, μιά γνώμη σηκώνει καὶ ἀντιγνωμία καὶ μιά ἀνάμνησις, μπορεῖ νὰ ἔχη κι' αὐτὴ τὴν ἀνταμάμνησί της.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Μαντεῦώ ποῦ θέλεις νὰ καταλάβῃς. Κάποιος ἀκροατῆς μας, ἀσφαλῶς παλῆός ἄθηνατος, θά ἔχη ἀντίρρησι σ' αὐτά πού εἶπαμε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Ὅχι ἀκριβῶς ἀντίρρησι, μά θέλει νὰ κάνῃ μιά μικρὴ διόρθωσι. Συμφωνεῖ στό γεγονός ὅτι ὁ πρῶτος κινηματογράφος ἐμφανίσθηκε στό καφενετο τῆς πλατείας Μητροπόλεως καὶ σχεδόν ταυτόχρονα στό καφενετο τοῦ Ἀντωνιάδη τῆς πλατείας Συντάγματος, μά συμπληρώνει τῆς ἀναμνήσεις μας ὡς ἑξῆς. Στά κτίσματα, ἀπέναντι ἀπό τὴν πλατεία Συντάγματος, ἡ μιά γωνιά ἦτανε ἡ ὁδός Ἑρμοῦ καὶ ἡ ἄλλη, ἡ γωνιά τῆς ὁδοῦ Μητροπόλεως.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Ἀκριβῶς ὅπως καὶ σήμερα. Ξέρω δέ, γιατί τό πρόλαβα κι' ἐγώ ὅτι στὴν γωνιά πλατείας καὶ ὁδοῦ Ἑρμοῦ, βρισκότανε τό κοσμικώτατο ζαχαροπλαστετο τοῦ Ζαβορίτη, πού κατεδαφίστηκε ἔδω καὶ λίγα χρόνια.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** θαυμάσια. Στήν άλλη γωνία της όδου Μητροπόλεως, υπήρχε τό περίφημο καί κοσμικώτατο επίσης Γαλακτοπωλείον χρυσάκη, όπου οί κοσμικές Αθηναίτες παίρνανε τό τσαϊ τους καί στό επάνω πάτωμα, τό πασίγνωστο στήν 'Αθήνα, φωτογραφείον Λέστερ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Μά γι' αυτόν τόν Λέστερ πού ήτανε γερμανός, μιλήσαμε νομίζω. Είχε ανοίξει κι' αυτός ένα κινηματογράφο, στεγασμένον, δίπλα στό σημερινό κατάστημα "Ακρον της όδου Σταδίου, σέ μιá μικρή στοά, όπου άλλοτε ήτανε τό έστιατόριον " "Αστυ ".
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Μπράβο. "Ομως ό Λέστερ, πρίν ανοίξη τόν στεγασμένο του κινηματογράφο, είχε δημιουργήσει τόν πρώτο πρώτο κινηματογράφο στήν πλατεία Συντάγματος, μεταξύ τών δύο κτιρίων πού αναφέραμε πρίν από λίγο. Μεταξύ του ζαχαροπλαστείου Ζαβορίτη καί του γαλακτοπωλείου χρυσάκη, υπήρχε κι' ένα χαμηλό μικρό σπιτάκι μέ μιá ταρατσα. Σ' αυτήν τήν ταρατσα, ό Λέστερ πού είχε δίπλα τό φωτογραφείο του, έστησε μιάν όθόνη καί έπρόβαλλε μικρές ταινίες.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Κι' ανέβαινε ό κόσμος στήν ταρατσα του Λέστερ γιά νά ίδη κινηματογράφο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Μά ό Λέστερ δέν είχε στήσει τήν όθόνη του γιά επαγγελματικούς λόγους, ούτε είχε είσιτήριο. Κανένας δέν ανέβαινε στήν μικροσκοπική εκείνη ταρατσα, μά ό Λέστερ είχε στήσει τόν κινηματογράφο του γιά νά δηαφημίση τό φωτογραφείο του καί θεαταί του ήτανε όσοι κήνανε τόν περίπατό τους στήν πλατεία Συντάγματος.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Τώρα καταλαβαίνω. Τζαμπατζηδες μέ άλλα λόγια. "Οπως σέ μιá ταρατσα στήνει σήμερα ό καθένας μιá φωτεινή ρειλάμα, έτσι ό Λέστερ είχε στήσει τήν φωτεινή του ρειλάμα στό ταρατσάκι της πλατείας Συντάγματος. Πιστεύω μάλιστα ότι ό γερμανός Λέστερ, ούτε κήν θά φαντάστηκε τήν επαγγελματική εξέλιξη του κινηματογράφου, έως ότου άλλοι του ανοίξανε τά μάτια καί πήρε κι' αυτός τήν αΐθουσα του έστιατορίου " "Αστυ ".

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ὁ κινηματογράφος πήρε φόρα. Μέσα σέ τρία τέσσερα χρό-
 νιά νια, ὁ κινηματογράφος ἦτανε κοινή υπόθεσις στήν Ἀθήνα
 καί στόν Πειραιᾶ, ἀφοῦ καί σέ πολλές ἐπαρχιακές πόλεις, στήν
 Πάτρα, στόν Βόλο, στήν Καλαμάτα, στήν Κάρκυρα εἶχαν ἀνοίξει
 εἰθουσες κινηματογράφου, ἀφοῦ ὁ Τίμος Μωραϊτίνης σ' ἓνα хро-
 νογράφημά του, στά 1912, γράφει .. Διαβασε ἐδῶ νά δῆς τί
 ἔγραφε πρό πενήντα ὀκτώ ἔτην ὁ ἀλησμόνητος Μωραϊτίνης.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ (Διαβάσει) Ἡ ἐβδόμη τέχνη κατακτᾶ ἔδαφος. Γιατί τήν λένε
 ἐβδόμη τέχνη, γιατί τῆς ἔδωσαν αὐτό τό νούμερο προτεραιότητος
 εἶναι εὐκολο νά τό καταλάβη κανεῖς. Τό τραγοῦδι εἶναι μία τέχνη
 ἡ μουσική δεύτερη, ὁ πεζός λόγος τρίτη, ἡ ποίησις τέταρτη,
 ἡ ζωγραφική πέμπτη καί ἡ γλυπτική ἕκτη τέχνη. "Ἐτσι ὁ κινηματο-
 γράφος πήρε τόν ἐριθμόν ἑπτά καί ἔγινε τέχνη ἐβδόμη. "Ὅμως αὐτή
 ἡ ἐβδόμη τέχνη πού γεννήθηκε στό ἐξωτερικό, στήν Γαλλία ὅπως
 λένε οἱ εἰδικοί, πήρε ἑλληνικό ὄνομα : κινηματογράφος : σινε-
 ματογράφ' ἀδιάφορο ἂν οἱ φραντσέζοι κόψανε τήν λέξι στή μέση
 καί τήν κάνανε : σ ι ν ε μ ᾶ. Κι' ἐμεῖς φυσικά, οἱ Ῥωμηοί, πού
 εἴμαστε ἔτοιμοι νά μιμηθοῦμε κάθε τί ξενικό, ξεχάσαμε τόν κινη-
 ματογράφο καί λέμε ὁ σινεμάς, τοῦ σινεμά, ὅπως θά λέγαμε ὁ μου-
 σαμάς τοῦ μουσουμά, ἢ ὁ μουσανᾶς, τοῦ μουσανᾶ..."

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δίκατο ἔχει ὁ Μωραϊτίνης. Ὁ κινηματογράφος λοιπόν εἶχε ἀπο-
 κληθεῖ ἐβδόμη τέχνη, μά ποτέ μου δέν μπόρεσα νά ἐξακριβώσω
 π ο ῦ ο ς τόν ἀπενάλεσε πρῶτος ἐβδόμη τέχνη. Μιλοῦσα κάποτε
 σχετικᾶ μέ τό θέμα αὐτό μ' ἓνα παριζιάνο δημοσιογράφο, τόν
 Προμπερζέ, πού ἦτανε τότε διευθυντής τοῦ περιοδικοῦ " ἙΛΛ' "
 καί αὐτός ὁ Προμπερζέ μού ἔλεγε ὅτι τόν βγάλανε ἐβδόμη τέχνη
 τόν κινηματογράφο, ἀπό ἀντίδρασι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἀπό ἀντίδρασι : Δηλαδή, πῶς :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μου ἔλεγε λοιπόν αὐτός ὁ Μπομπερζέ, ὅτι ἰστά πρώτα χρόνια τοῦ κινηματογράφου στήν Γαλλία, στό Παρίσι συγκεκριμένα οἱ ἡθοποιοί ξεσηκώθηκαν γιά νά κατακρίνουν τήν νέα ἐφεύρεσι Δέν εἶναι τέχνη αὐτή, λέγανε, ἀφοῦ εἶναι εἰκόνες βουβές. Θεατρικό ἔργο σημαίνει λόγος. Πῶς ξέρομε ὅτι λέει μέ πάθος τήν λέξι : σ' ἀγαπῶ ἢ τᾶδε ἡθοποιός καί ὁ Δεῖνα πρωταγωνιστής ἀφοῦ δέν τήν ἀκούμε καί βλέπομε μόνο τᾶ χεῖλη τᾶ κινουνται :

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ἡ ἀποφίς ἦτανε κάπως σωστή καί ξέρεις γιὰτί δημιουργήθηκε αὐτή ἡ ἀντίδρασις ; Διότι οἱ κινηματογραφισταί, ἀγνοήσανε τοὺς γνωστοὺς ἡθοποιούς τοῦ θεάτρου, διαλέγοντας μόνο ὅσους εἶχανε ἀναμφισβήτητη φωτογένεια καί βγαίνανε καλὰ στήν φωτογραφία. Οὐσιακά οἱ ἄλλοι ἀντιδράσανε. Δέν εἶναι τέχνη αὐτή, λέγανε, δέν εἶναι τέχνη.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Καί τότε, ὅπως μου ἔλεγε ὁ γάλλος δημοσιογράφος, κάποιος ἀπό τοὺς κινηματογραφιστάς, βγήκε στίς ἐφημερίδες καί εἶπε : Εἶναι τέχνη ὁ κινηματογράφος καί μέσα στίς καλές τέχνες παίρνει τήν ἐβδόμη ^{δέξι} ~~τέχνη~~, ὄχι γιὰτί εἶναι κατώτερος ἀπό τίς ἄλλες τέχνες, μά χρονολογικά νεώτερη τέχνη. Ἡ ἐβδόμη τέχνη

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ὅμως μιά καί μιλάμε γιά κινηματογράφο, ἀξίζει νά θυμηθοῦμε κι' ἓνα παλαιό τραγοῦδι πού εχει σχέση μέ τᾶ πρώτα βήματα τοῦ ἐ λ λ η ν ι κ ο ῦ κινηματογράφου, τήν Ἄστέρω. Μιά ἀπό τίς πρώτες ἐλληνικές ταινίες ἦτανε καί ἡ Ἄστέρω τοῦ Παύλου Νιρβάνα, στήν ὁποία πρωταγωνιστής ἦτανε σέ νεαρή τότε ἡλικία ὁ Κώστας Μουσοῦρης

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Ὁ Κώστας ὁ Μουσοῦρης, πολύ νεαρός τότε καί μέ ὄλα του τᾶ μαλλιά, χωρίς τήν σημερινή του ἀπαστράπτουσα φαλάκρα... " Ἄς ἀκούσωμε ὁμως τήν Ἄστέρω ἀπό τήν φίλη μας τήν Κλειώ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ἄ σ τ έ ρ ω

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ

Ξέρεις ὁμως κάτι Δημήτρη ; Ἄν ἀπεφάσιζε μιά αἰθουσα κινηματογράφου νά προβάλη ἔστω καί ἀποσπάσματα ἀπό παλαιές ἐλληνικές ταινίες, ὁ κόσμος θά πήγαινε ἀπό περιέργεια.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ θά γελοῦσε ὁ κόσμος μέ τά πρῶτα βήματα τοῦ ἑλληνικοῦ κινηματογράφου, μέ τήν 'Αστέρω ὕπου θά 'βλεπε τόν Κώστα Μοι σούρη, τήν Βίλλα μέ τά νούφαρα μέ τήν Σόνια Ζωΐδου καί τόν Δημήτρη Μυράτ γεαρό ἀκόμη τότε, τήν Προσφυγοπούλα μέ τήν Σοφία Βέμπο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τόν δόκτορα 'Εκαμεινώνδα μέ τόν Παρασκευᾶ Οἰκονόμου, τόν 'Αγαπητικό τῆς Βοσκοπούλας μέ τόν Δημήτρη Τσακίρη καί τήν Νίνα 'Αφεντάκη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ἰδίως τά περίφημα " Πάθη τοῦ Χριστοῦ " μέ τόν μακαρίτη Μάνο Φιλιππίδη πού ἔκανε τόν Πόντιο Πλάτο καί τόν ἐπίσης μακαρίτη Γεώργιο Πλούτη πού ὑπεδύθη τόν Χριστό...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν ξέρω αὐτήν τήν ἱστορία, ἀξίζει ὅμως νά τήν διηγηθοῦμε ἀπόψε γιά νά διασκεδάσουνε λίγο καί οἱ ἀπροαταί μας. Πότε ἔγινε αὐτό τό γύρισμα ἢ μᾶλλον ἡ ἀπόπειρα γυρίσματος αὐτῆς τῆς ταινίας ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 1930.
Γύρω στά ~~1930~~ 'Επειδή τήν Μεγάλη 'Εβδομάδα ἐπροβάλλοντο ταινίες μέ τά Πάθη τοῦ Χριστοῦ, ταινίες πού τίς ἔφερναν ἀπ' ἔξω βέβαια, κάποιος Ἕλληνας ἐπιχειρηματίας σκέφτηκε νά γυρίσῃ ἐδῶ, στήν 'Αθήνα μιᾶ τέτοια ταινία. Βρήκανε τοὺς ἠθοποιούς καί διαλέξανε τήν ἐρημική τοποθεσία τῶν Σφαγείων ~~καί ἀλλοῦ~~ γιά ὑπαίθρο, πού θά παρίστανε τόν Γολγοθᾶ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω κι' ἐγώ αὐτήν τήν ἱστορία. Τήν στιγμή πού ὁ Μανώλης Φιλιππίδης ἦτανε ντυμένος ρωμαῖος ἐπάνω σ' ἓνα ἄλογο καί ἀκολουθοῦσαν ρωμαῖοι κεντυρίωνες ἐπίσης καβάλλα, μερικά παιδιά ~~ἀπὸ τὸν~~ ἀπὸ τόν προσφυγικό συνοικισμό τῶν Σφαγείων, ἄρχισαν νά πετροβολοῦν τοὺς ρωμαίους πού τοὺς περάσανε γιά μασκαράδες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιᾶ πέτρα βρῆκε τό ἄλογο πού καβαλλίκευε ὁ Φιλιππίδης...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό κακόμοιρο τό ἄλογο ἐπόνεσε, αφηνίασε καί πῆρε δρόμο...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ποῦ νά τό συγκατήσῃ ὁ Φιλιππίδης πού δέν ἦτανε καί ἱππέας...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Παίρνει δρόμο τό ἄλογο καί καλπάζοντας, ἐνῶ ὁ φιλιππίδης ἀπό τόν τρόπο του εἶχε γαντζωθεί στόν λαιμό τοῦ ἄλόγου, φτάνει στίς Τσιτζίφιές - δέν ὑπῆρχε τότε ἰππόδρομος - δπου ἦτανε ἕνας σταθμός χωροφυλακῆς...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Κατάπληκτοι οἱ χωροφύλακες βλέπουν ἕναν ἄνθρωπο μέ γλαμύδα ἀρχαία, μέ κράνος σιδερένιο καί μέ ζιφος κοντό...
- Πιάνουν τό ἄλογο ἀπό τὰ γνέμια καί ἐρωτοῦν τόν φιλιππίδη :
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ποιός εἶσαι ἐσύ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀπαντᾷ ὁ φιλιππίδης : Ὁ Πόντιος Πιλάτος...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κοιτάζονται μεταξύ τους οἱ χωροφύλακες τοῦ σταθμοῦ, βέβαιοι ὅτι ἔχουν νά κένουν μέ τρελλό καί ὁ φιλιππίδης, ζαλισμένος ἀκόμη ἀπό τόν καλπασμό τοῦ ἄλόγου, θέλει νά τοὺς δώσῃ ἐξηγήσεις. Πηγαίναμε νά σταυρώσωμε τόν Χριστό, μά τό ἄλογό μου πήρε δρόμο. Ὁ Χριστός ἔμεινε πίσω γιατί κουβαλοῦσε τόν Σταυρό...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ χωροφύλακες εἶχανε πεισθεῖ πιά ὅτι βρισκότανε μπροστά τους ἕνας θεοπάλαβος καί τόν κλείνουν στό κρατητήριο... Πέρασαν ἀρκετές ὥρες ἕως ὅτου δοθοῦν ἐξηγήσεις περί τίνος ἐπρόκειτο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί ὅπως ἦτανε φυσικό, ἡ ταινία δέν τελείωσε ποτέ. Τό γύρισμά της διεκόπη μέ τό ἐπεισόδιο τῶν Σφαγείων.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔτσι εἶναι Γιάγνο. Κάθε καινοτομία θά ἔχη καί τίς ἀνάλογες ἀντιδράσεις. Ὅταν οἱ ἄθηναῖοι πρωτογνώρισαν τό ἀεροπλάνο στα 1911 μέ 1912, ξέρεις ὅτι ἡ ἐντύπωση ἦτανε ρομαντική ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό ξέρω, ἀφοῦ σέ μιά του ἐπιθεώρησι, τό Πανόραμα, ὁ Τζιμος Μωραϊτίνης εἶχε γράφει μιά ρομάντζα πού τήν τραγουδοῦσανε ἕνας ἀεροπόρος καί μιά ἀεροπορίνα. Λεγότανε : Ψηλά στά σύννεφα. Γιά νά τήν θυμήσωμε στοὺς ἀκροατές μας, θά μᾶς τήν τραγουδήσῃ ἡ Κλειώ.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ψ η λ ᾶ σ τ ᾶ σ ύ ν ν ε φ α
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πώς τήν θυμάμαι εκείνη τήν εποχή. "Ήμουνα παιδί ακόμη και θυμάμαι ότι μόλις άκουγότανε βόμβος κινητηρος στον άέρα, διαλυότανε αυτόμάτως ή τάξις στό σχολείο : 'Αεροπλάνο, άεροπλάνο... φωνάζανε τά παιδιά και ώρμούσανε στό παραθυρο. Μά και οί καθηγηταί ακόμη κι' έκεινοι παρατούσανε τό μάθημα για να βγουνε στον δρόμο να κοιτάζουνε ποθ πετούσε άεροπλάνο...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βόμβος άεροπλάνου ; Τά καφενετα άδειάζανε σε μία στιγμή... Στίς γειτονιές βγαίνανε οί νοικοκυρές στα παράθυρα : Κυρία Μαριγοθλα μου, ~~άρα~~ ά ρ ε ό π λ α ν ο ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ελα Χριστέ και Παναγιά... Πουλί έγινε ο άνθρωπος...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μας βαρέθηκε ο θεός κυρία Μαριγοθλα μου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί θές να πης μ' αυτό κυρία Τασία ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ότι ο θεός σαν θέλει να καταραστή τό μυρμηγκι του δίνει στερά και σε λίγο φοφάει τό κακόμοιρο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έτσι είναι. Κάθε τί καινούργιο δημιουργεί αντίδράσεις. Θυμάμαι, σαν ήμουνα παιδί, που ήρθανε στην 'Αθήνα τά μαλλιá της τρελλής... Χάλασε ο κόσμος τότε. Ξέρεις τί ήτανε τά μαλλιá της τρελλής ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πώς δέν ξέρω ; Έμεις τά λέγαμε : Μαλλιá άγγέλων. Λίγη ζάχαρι που μπαίνει σ' ένα μηχανήμα με στροφαλο και βγαίνει σαν βαμβάκι. 'Ο κόσμος μαζευότανε γύρω από τον άνθρωπο που είχε τό μηχανήμα και ο χριστιανός δέν προλάβαινε να ~~ελάτσει~~ είσπράττη δεκάρες για να μοιράζη αυτήν τήν βαμβακοποιημένη ζάχαρη...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εδώ στην 'Αθήνα, είχε έγνατασταθεί ο άνθρωπος αυτός μπροστά στό άγαλμα του Κολοκοτρώνη και φώναζε : Τά μαλλιá της τρελλής Μιά δεκάρα τά μαλλιá της τρελλής... Τόν πειράζανε από κάτω οί χαζοί : Τρίχες πουλάς ; Και άπαντούσε αυτός : Τρίχες πουλάω και τρίχες τρώτε... Και τους πουύωνε όλους με τήν ζάχαρη σαν βαμβάκι...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ θυμάσαι κανέναν άλλο τύπο της 'Αθήνας πού νά 'εκανε αίσθησι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ θυμάμαι τήν οίκογένεια τών 'Ιταλών.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ οίκογένεια 'Ιταλών ; 'Ολόκληρη φαμίλια ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, όλόκληρη φαμίλια. Πατέρας, μητέρα μέ μαύρο φουντωτό μαλλί' καί δύο ή τρία παιδιά, ένα αγόρι καί δυό κορίτσια πού εΐχανε 'εγκαταστήσει ένα τραπεζάκι στό τέρμα της όδου 'Αθηνών, κοντά στό Μοναστηράκι καί πουλούσανε τσατσάρες καί κτένια διαφόρων μεγεθών.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί γιατί εΐχανε γίνει τύποι αύτοί οί 'Ιταλοί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Από τήν 'εμφώνησι του 'εμπορεύματος. θυμάμαι ότι φωνάζανε όλοι μαζί καί οί πέντε : Τσατσάρα, τσατσαρίνα, τσατσαρέλλα, τσατσαρελίσιμα... Τσατσάρα, τσατσαρίνα, τσατσαρέλλα, τσατσαρελίσιμα... Πλησίαζε ό 'Αθηναίος ό πελάτης : Μιά τσατσάρα... Σούμπιτο σι μνιόρε... Τσατσάρα θ τσατσαρέλλα ; Καί ό 'Ιταλός τσατσαροπώλης παρουσίαζε διάφορα μεγέθη στόν πελάτη, ένώ τά δυό κορίτσια, κατάλληλα δασκαλεμένα του κάνανε τά γλυκά μάτια, γιά νά τόν υποχρεώσουν νά πάρη κανένα κτένι...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καί τί 'απέγιναν αύτοί οί 'Ιταλοί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ένα πρωινό χαθήκανε. Εΐχε διαδοθει τότε ότι ήτανε σπεΐρα λαποδυτών καί εΐ 'αφριζε πορτοφόλια μέ μεγάλη τέχνη. "Υστερα λέγανε ότι ήτανε κατάσκοποι καί τούς εΐχε 'απελάσει ή 'Αστυνομία... Κανείς δέν μπορεσε ποτέ νά μάθη τήν 'αλήθεια.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Η 'αλήθεια φαίνεται πώς εΐναι μία καί μόνη. Τήν παλαιότερη 'Αθήνα πού διακρινότανε γιά τήν 'αφέλειά της, τήν 'εμμεταλλευόντουσαν πολλοί ξένοι. θυμάσαι τόν γερμανό Σίσμαν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σόν Σίσμαν δέν θυμάμαι ; "Ήτανε ένας όγκώδης γερμανός, κουρελής καί θαρηνώς 'αξύριστος μέ πρόσωπο παιδικό. Γύριζε στά καλά κέντρα καί πουλούσε φάρμακο γιά " τσοί κάλους ". 'Η μόνη φράσις πού φαινότανε νά ξέρη στά 'ελληνικά, ήτανε αύτή : Φάρμακο γιά τσοί κάλους...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κάποτε φαίνεται ότι τόν βαρέθηκε ή 'Αθήνα και ό Σίσμαν βρέθηκε στην Θεσσαλονίκη όπου εξακολουθούσε να πουλάη φάρμακο για τσοί κάλους... Λίγο πριν από τόν πόλεμο του σαράντα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τότε, στην Θεσσαλονίκη άπεκαλύφθη ότι ό Σίσμαν ήξερε πολύ καλά έλληνικά, ότι ήτανε άξιωματικός του γερμανικού στρατού και ήκανε κατασκοπεία... Φυσικά, τόν ήφαγε κι' αυτόν τό σιοτάδι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ήτανε ή έποχή που είχε πιάσει στην 'Αθήνα ένα περίφημο τραγουδι, τό " Νινόν Νινέττα... ". Είμαι βέβαιος ότι ή φίλη μας κλειώ τό ξέρει αυτό τό τραγουδι και θα μάς τό πη..."
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ν ι ν ό ν - Ν ι ν έ τ τ α...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρεις τί θυμήθηκα Γιάννο ; Δέν είναι δυό εβδομάδες που μιλούσαμε για κάποιο καλό τραγουδι ; θέλω να πάω στην 'Αραπιά να βρω έναν άράπη...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βασικτσέλο - βακτσιτσό... τό θυμάμαι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο. Καί λέγαμε ότι αυτή ή έπωδός να ποθμε, αυτό τό γύρισμα Βασικτσέλο - βακτσιτσό, πρέπει να είναι κάποια ξενική λέξις παρεφθαρμένη...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναί, είχες μάλιστα μία δική σου θεωρία που δέν μου φάνηκε πολύ πιθανή.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λοιπόν, τώρα νομίζω πως ήχομε την σωστή προέλευσι αυτής της άκατανόητης φράσεως. Κάποιος φίλος της έμπομπής μας, ό κύριος Βασίλης Θανίτσιος...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Βασίλης Θανίτσιος, τί είναι αυτός ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο Βασίλης ; Κάποιος καλός φίλος, γνωστός στους δημοσιογραφικούς κύκλους που άσχολείται με τά λαογραφικά της 'Ηπειρου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Είναι 'Ηπειρώτης ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡπειράτης γέννημα θρέμμα ἀπὸ τὸ Ζαγόρι. Ἡπειράτης Ζαγορίσιος καὶ Ζαγορογεννημένος. Ἀσχολεῖται χρόνια τώρα μὲ τὰ λαογραφικά τῆς Ἡπείρου. Ἦρθε λοιπὸν ὁ Βασίλης ὁ Φανίτσιος καὶ μὲ βρήκε γιὰ νὰ μοῦ πῆ ὅτι πέφτομε ἔξω γιὰ τὸ Βασικτσέλο Βασικτσό...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μὴ μοῦ πῆς πὼς εἶναι Ἡπειρώτικο...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι, ἀλλὰ ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ, πρὶν ὀγδόοντα, ἐνενηντα χρόνια, δλοὶ οἱ Ἡπειρώτες φεύγανε ἀπὸ τὴν ἄγονη Ἡπειρο καὶ ξενητευόντουσαν στὴν Ρωσία - στὸν Μόσκοβο, ὅπως λέγανε τότε τὴν Ρωσία - ἢ στὸ Μισίρι, ὅπως ἀποκαλοῦσανε τότε τὴν Αἴγυπτο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Στὸ Μισίρι ἢ στὴν Σκεντερία...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σκεντερία ξέρεις τί σημαίνει ; Εἶναι τούρκικη παραφθορὰ τῆς Ἀλεξανδρείας. Ξενητευόντουσαν λοιπὸν οἱ Ἡπειρώτες, ὅπως ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ, ὁ Τσιτσίκας, ὁ Στουρνάρας καὶ ἄλλοι πηγαίνοντας νὰ σχηματίσουν περιουσίες στὴν Αἴγυπτο. Τότε τραγουδοῦσαν οἱ Ἡπειρώτες : Θέλω νὰ πάω στὴν Ἀραπιά...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καὶ τὸ βασικτσέλο - βασικτσό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Συνηθίζανε γὰ λένε ὕστερα ἀπὸ κάθε στροφή, κάθε δίστιχο, τὴν κρουγὴ πού φωνάζανε στὰ πρόβατά τους ἢ τὰ κατσίκια τους : Βάϊ τσί-τσίκ-τσίκ... Βάϊ τσίκ-τσίκ-τσίκ... Καὶ αὐτὴν τὴν κρουγὴ πού τοὺς ἦτανε καὶ γνώριμη καὶ προσφιλὴς, τὴν λέγανε καὶ τραγουδιστὰ : Βάϊ - τσίκι - τσίκι... βάϊ τσίκι - τσίκι...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τώρα πού τὸ λέει αὐτὸ ὁ ἀκροατὴς μας Βασίλης Φανίτσιος, ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι ἀπ' ἐκεῖ προέρχεται τὸ βασικτσέλο - βασικτσό... Ἀπὸ τὴν φράσι : Βάϊ τσίκι τσίκι... εὐκόλη εἶναι ἡ παραφθορὰ. Νὰ λοιπὸν πού χάρις στοὺς ἀκροατὲς μας γινόμεστε σοφώτεροι. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ἐξίζει νὰ παρακαλέσωμε τὴν Κλειώ νὰ μᾶς θυμίσῃ αὐτὸ τὸ παλαιότατο λαϊκὸ τραγούδι.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μὲ συνοδεία πιάνου) Θέλω νὰ πάω στὴν Ἀραπιά
Νὰ βρῶ ἕναν ἀράπη

Βασικτσέλο - βασικτσό...

Νά τόν ρωτήσω νά μου πη
πώς πιάνεται ή άγάπη

Βασικτσέλο - βασικτσό...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Είδες όμως καμουφλάρισμα τής έποχής ; Δέν λένε αβτοί πού τρα-
φουδούσανε ότι θέλουνε νά πᾶνε στήν 'Αραπιά γιά νά έργασθουν
καί νά κάνουν περιουσίες, αλλά γιά λόγους έρωτος. Νά μάθουν
πώς πιάνεται ή άγάπη...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, έτσι είναι. Όμως στήν 'Αθήνα, στήν παληά 'Αθήνα λέγανε
καί μιá στροφή άποκαλυπτική : Νά πιάσω λείρα μέ ούρά
για νά 'χω τήν έλπίδα
βασικτσέλο - βασικτσό
πώς θά γυρίσω μιá φορά
νά σώσω τήν Πατρίδα
βασικτσέλο - βασικτσό...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Α, τό λέγανε αυτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι μόνον αυτό, μά όταν τό γλέντι άναβε καί κόρωνε, κάθε
άθηναίος γλεντοκόπος, προσέθετε καί άλλα τετράστιχα κι' άλλες
στροφές, πότε πιάντικες, πότε πολύ ταλμηρές...

θέλω νά πάω στήν 'Αραπιά
νά φέρω άραπίνα

νά πάψω νά κοιτάζω πιá
γυναίκες στήν 'Αθήνα...

Φυσικά άλλοι, αυτοσχέδιοι στιχουργοί του γλεντιού, άπαντούσανε
μέ άλλα τετράστιχο καί τό γλέντι άναβε καί κόρωνε. Όπως όμως
μου έλεγε κάποτε ο Μπάμπης "Αννινος, εκείνος ο χαριτωμένος εύθυ-
μογράφος του παλαιού καιρού, κάποτε είχε έτοιμάσει κατά παραγγε
λίαν ένατόν δέκα τέτοια τετράστιχα για διάφορους φίλους του
καί τά πληρώθηκε προς δύο δραχμές τό ένα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ενταυτο... όμως μέ τήν 'Αραπιά, νομίζω πώς πέρασε ή ώρα μας
Δημήτρη καί διακόπτομε τήν φλυαρία

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Προσωρινώς, για τήν έλλη Κυριακή στίς δέκα καί μισή πάντα.